

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลุงใจ ปัจจัยบำรุงรักษา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
ของผู้บริหารและอาจารยานาชาติ ในสถานการศึกษาพยาบาลภาครัฐ

นางสาวสุภารัตน์ ใจลี阁ากุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลค่าสตรมนานาประเทศ
สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

แม่ทีที่วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๘

ISBN ๙๗๔-๖๓๒-๔๓๕-๗

ลิขสิทธิ์ของแม่ทีที่วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**RELATIONSHIPS BETWEEN MOTIVATION FACTOR, HYGIENE FACTOR AND JOB
SATISFACTION OF ADMINISTRATORS AND NURSE INSTRUCTORS IN
GOVERNMENTAL NURSING EDUCATION INSTITUTIONS**

Miss Supaporn Jaisittakul

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science**

Nursing Education Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-435-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความล้มเหลวระหว่างปัจจัยสูงใจ ปัจจัยบำรุงรักษา กับความพึงพอใจ
ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล ในสถาบันการศึกษา
พยาบาลภาครัฐ
โดย นางสาวสุภารณ์ ใจสิงหาภูล
ภาควิชา พยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต. หญิง พวงเพ็ญ ชุมพราณ

บังกิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาภูมิทั่วไป

.....
..... คณบดีบังกิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ ถุนสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โวทกานนท์)

.....
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต. หญิง พวงเพ็ญ ชุมพราณ)

.....
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์รำไพ สรชลวัสดุ ณ อุฐฯ)

พิมพ์ด้นฉบับบทดีย่อวิทยานิพนธ์ภาษาในกรอบสีเขียวที่เพียงแผ่นเดียว

สุภาภรณ์ ใจสิทธาภูล : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจุงใจ ปัจจัยบำบัดรักษา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลภาครัฐ (RELATIONSHIPS BETWEEN MOTIVATION FACTOR, HYGEINE FACTOR AND JOB SATISFACTION OF ADMINISTRATORS AND NURSE INSTRUCTORS IN GOVERNMENTAL NURSING EDUCATION INSTITUTIONS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุมพราน, 160 หน้า. ISBN 974-632-435-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับปัจจัยจุงใจ ปัจจัยบำบัดรักษา และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และอาจารย์พยาบาล ในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ เปรียบเทียบปัจจัยจุงใจ ปัจจัยบำบัดรักษา และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน อายุ ระดับการศึกษา สภาพสมรส สังกัดและที่ตั้ง หากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจุงใจ ปัจจัยบำบัดรักษา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ โดยใช้แบบสอบถาม ปัจจัยจุงใจ ปัจจัยบำบัดรักษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ รวม 19 แห่ง จำนวน 539 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ในการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ค่าเอฟ การทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ และค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

- ผู้บริหาร และอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ มีปัจจัยจุงใจ ปัจจัยบำบัดรักษา และมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
- ผู้บริหาร และอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ ที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน อายุ สภาพสมรสและสังกัด แตกต่างกัน จะมีปัจจัยจุงใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจารย์พยาบาลที่มีระดับการศึกษาและที่ตั้ง แตกต่างกัน มีปัจจัยจุงใจ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ผู้บริหาร และอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐที่มีตำแหน่งและสังกัด แตกต่างกัน มีปัจจัยบำบัดรักษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลที่มี ประสบการณ์การทำงาน อายุ การศึกษา สภาพสมรส และที่ตั้ง แตกต่างกัน จะมีปัจจัยบำบัดรักษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ผู้บริหาร และอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ ที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน อายุ การศึกษา และสังกัด แตกต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหาร และอาจารย์พยาบาลที่มีสภาพสมรสและที่ตั้งแตกต่างกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ปัจจัยจุงใจ และปัจจัยบำบัดรักษา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และอาจารย์พยาบาลในทางบวกระดับปานกลาง

C586193 : MAJOR NURSING EDUCATION

KEY WORD: MOTIVATION FACTOR / HYGIENE FACTOR / JOB SATISFACTION

SUPARORN JAISITTAKUL : RELATIONSHIPS BETWEEN MOTIVATION FACTOR,
HYGEINE FACTOR AND JOB SATISFACTION OF ADMINISTRATORS AND NURSE
INSTRUCTORS IN GOVERNMENTAL NURSING EDUCATION INSTITUTIONS.

THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. POLICE MAJOR PAUNGPHEN CHOONHAPARN,
Ph.D. 160 pp. ISBN 974-632-435-7

The purposes of this study were to study motivation factor, hygiene factor and job satisfaction of administrators and nurse instructors in governmental nursing education institutions. To compared motivation factor, hygiene factors classified by position, working experience, age, education, marital status, institution and location. And to identify the relationship between motivation factor, hygiene factor and job satisfaction. Research tools were questionnaires constructed by the researcher. Samples were 539 administrators and nurse instructors from 19 governmental nursing education institutions. Data was analyzed by program SPSS/PC+ and presented by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and scheffe method, and correlation coefficient by Pearson Product Moment.

The major findings were as follows :

1. Motivation factor, hygiene factor and job satisfaction of administrators and nurse instructors were at moderate level.
2. Administrators and nurse instructors classified by position, working experience, age, marital status and institutes had different level of motivation factor which significant at .05 level. Administrators and nurse instructors with different education and location had no different motivation factor significant at .05 level.
3. Administrators and nurse instructors classified by position and institute had different hygiene factor significant at .05 level. Administrators and nurse instructors who had different experience, age, education and marital status had no different hygiene factor significant at .05 level.
4. Administrators and nurse instructors with different position, working experience, age, education and institute had different job satisfaction and significant at .05 level. Administrators and nurse instructors with different marital status and location had no different job satisfaction significant at .05 level.
5. Motivation factor and hygiene factor had moderately effect on job satisfaction.

ภาควิชา.....คณะพยาบาลศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต.....
Jean Somy

สาขาวิชา.....การพยาบาลศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
Suparorn Jaisittakul

ปีการศึกษา...2537.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....
Paungphen Choonthaparn

กิจกรรมประจำ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้โดยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต. หญิง นางเพ็ญ ชุมประณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งให้กำลังใจมาตลอด ผู้วิจัยรู้สึกช้านั่งในความกรุณาของท่านเป็นที่สุด และขอกราบขอบพระคุณท่าน มาก โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โภทภานนท์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ รำไพ สุสวัสดิ์ ฯ ออยธยา ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถิติและเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิก่อทำที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการของสถาบันการศึกษาพยาบาลทุกแห่งที่กรุณาให้ความสละเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้วิจัย ตลอดจนอาจารย์พยาบาลที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างดี และขอขอบคุณที่ติวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์ สุนจน์ ตันตสุวนิชย์กุล คณบุญพยง พรโนมบล และเพื่อน ๆ ทุกคนในโรงพยาบาลสังฆ์ ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาตลอด ขอขอบคุณ คุณประเสริฐ แซ่อึ้งและเพื่อน ๆ ทุกคนในการสื่อสารแห่งประเทศไทย ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุกคน รวมทั้งพี่ ๆ น้อง ๆ ร่วมคณะทุกคน เจ้าหน้าที่คณบุญพยาบาลศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจ รวมทั้ง ขอขอบคุณคุณจริยา ชูมเมืองเย็น และ คุณสุภาณี รัตนกานพ ที่ช่วยในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอรำลึกถึงพระคุณ ของคุณแม่ คุณแม่ ผู้ซึ่งให้การสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ ของผู้วิจัยทุกคน ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา

สุภารณ์ ใจลิทธากุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๕
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิจกรรมประจำ.....	๗
สารบัญ.....	๙
สารบัญตาราง.....	๑๐

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของนักษา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
นักษาของการวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
แนวคิดเรื่องแรงจูงใจ.....	13
ความหมาย.....	13
ความสำคัญ และประโยชน์ของแรงจูงใจ.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ.....	16
ทฤษฎีแรงจูงใจ.....	20
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน.....	34
ความหมาย.....	34
ความต้องการและองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน.....	36
ผลของความพึงพอใจ.....	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทบาทของอาจารย์พยาบาล.....	43
ความหมายของคำว่าอาจารย์พยาบาล.....	43
ความหมายของบทบาท.....	43
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์พยาบาลและอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาทั่ว ๆ ไป.....	45
การวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
๕ สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	110
สรุปผลการวิจัย.....	111
อภิปรายผลการวิจัย.....	118
ข้อเสนอแนะ.....	127
รายการอ้างอิง.....	129
ภาคผนวก.....	135
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	136
ภาคผนวก ข สติที่ใช้ในการวิจัย.....	138
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	143
ประวัติผู้วิจัย.....	160

สารนี้ๆตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล ที่ได้รับแบบสอบถามคีดี จำแนกตามสถานบันการศึกษาพยาบาล.....	62
2	จำนวนและร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารและอาจารย์ พยาบาล.....	70
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล เกี่ยวกับปัจจัยสูง ใจ ปัจจัยนำรุ่งรักษา และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 73	
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหาร เกี่ยวกับปัจจัยสูง ใจ ปัจจัยนำรุ่งรักษา และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน.....	75
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอาจารย์พยาบาล เกี่ยวกับปัจจัย สูง ใจ ปัจจัยนำรุ่งรักษา และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน.....	77
6	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยสูง ใจ ปัจจัยนำรุ่งรักษา ของผู้บริหารและ อาจารย์พยาบาล.....	79
7	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและ อาจารย์พยาบาล.....	80
8	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยสูง ใจ ของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามประลับการณ์การทำงาน.....	81
9	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยนำรุ่งรักษาของผู้บริหารและอาจารย์ พยาบาล จำแนกตามประลับการณ์การทำงาน.....	82
10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและ อาจารย์พยาบาล จำแนกตามประลับการณ์การทำงาน.....	83
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและ อาจารย์พยาบาล จำแนกตามประลับการณ์การทำงานเป็นรายคู่ โดยวิธี ของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method).....	84
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยสูง ใจ ของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามอายุ.....	85

สารนักเรียน (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยสูงใจของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)	85
14	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยบำรุงรักษาของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามอายุ.....	87
15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและ อาจารย์พยาบาล จำแนกตามอายุ.....	88
16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและ อาจารย์พยาบาล จำแนกตามอายุเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method).....	88
17	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยสูงใจ ปัจจัยบำรุงรักษา ของผู้บริหารและ อาจารย์พยาบาล จำแนกตามระดับการศึกษา.....	90
18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและ อาจารย์พยาบาล จำแนกตามระดับการศึกษา.....	91
19	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยสูงใจ ปัจจัยบำรุงรักษา ของผู้บริหารและ อาจารย์พยาบาล จำแนกตามสภาพสมรส.....	92
20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารและ อาจารย์พยาบาล จำแนกตามสภาพสมรส.....	93
21	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยสูงใจของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามลังกัด.....	94
22	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยสูงใจของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามลังกัดเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) ..	94
23	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยบำรุงรักษาของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามลังกัด.....	96
24	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยบำรุงรักษาของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามลังกัดเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) ..	96

สารนัยตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
25	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพิงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามลังกัด.....	98
26	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพิงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามลังกัดเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method).....	98
27	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยจุ่งใจ ปัจจัยบำรุงรักษา ของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล ในส่วนกลางและภูมิภาค.....	100
28	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพิงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล ในส่วนกลางและภูมิภาค.....	101
29	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยจุ่งใจ ปัจจัยบำรุงรักษา ของผู้บริหาร ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค.....	102
30	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพิงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค.....	103
31	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยจุ่งใจ ปัจจัยบำรุงรักษา ของอาจารย์พยาบาล ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค.....	104
32	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพิงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาล ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค.....	105
33	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจุ่งใจ ปัจจัยบำรุงรักษา กับความพิงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล.....	106
34	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยจุ่งใจ ปัจจัยบำรุงรักษา กับความพิงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลเป็นรายด้าน..	108